

յետ տեղ ամփոխան: Այդ տեղ այլևս համբ-
րութիւնս տրաքւեց, ես խլեցի ծառայի ձե-
ռից ամփոխան, կտոր կտոր արի և խփեցի պա-
տուհանին...

Ահա այդպիսի անպատուութեամբ, վիրա-
ւորանքներով, ծաղրալի և ստոր ձեւերով

է օգնում բուրժուական հայ թատրոնին:
Եւ այդ ծանր, մռայլ պայմանների մէջ
դերասաններն առաջ են տանում թատրո-
նական գործը:

(Շարունակելի)

ԱՐՄԲ ԵՐԵՄԵՅԱՆ

Ս Ա Ս Ն Ո Յ Ա Շ Ո Ւ Ղ Ն Ե Ր Ը

Խօսիլ Սասնոյ աշուղներու մասին կը
նշանակէ վեր հանել անոր զիւցազներգա-
կան բանաստեղծութիւնները, որոնք զրժ-
բախտաբար ցարդ մոռացութեան փոշի-
ներու տակ թաղուած կը մնան և չեն
շահագործուած հայ երգիչներու կողմանէ:

Սասնոյ հայ բնակչութիւնը, որպէս լեռ-
նակեցիկ ժողովուրդ, հնուց ի վեր իրը
իրեն գլխաւոր զբաղումն ունեցած է խաշն-
արածութիւնը, և այս պատճառաւ իսկ
աւելի շատ առիթ ունեցած է երգելու իր
չնաշխարհիկ հայրենիքին բնական գեղեց-
կութիւններն ու քաղցրութիւնները, մա-
նաւանդ իր սրբազան լեռներն ու սարերը,
որոնց հրաշալի ուխտագնացութիւնները
ամէն դարու և ժամանակի մէջ մեծ ազ-
դեցութիւն ունեցած են հաւատաւոր Սա-
սունցիի հոգեկան ու բարոյական կեան-
քին վրայ:

Ս. Մարաթուկի, Ծովասարի, Անտրի,
Հոնցվարի և Տղամանուկի սքանչելագործ
ուխտավայրերը, ուր ամէն տարի հայ և
քիւրտ հազարաւոր ուխտաւորներ կ'եր-
թային, ծնունդ տուած են բազմաթիւ ա-
շուղներու, որոնց երգն ու սրինգը միշտ
վառ պահած էին ժողովրդեան մէջ բնիկ-
բական ու բարոյական կեանքի կենսու-
նակ զգացումները: Այս տեսակէտով Սաս-
նոյ աշուղները կարելի է բաժնել երկու
խումբի, Փողաճար և Տեկպիթ աշուղներ,
որոնք զանազան ժամանակներու և շրջան-
ներու մէջ ապրելով հիւսած ու երգած են

ժողովրդային ամէն տեսակ զիւցազնական
բանաստեղծութիւնները:

Վերջին մէկ դարու շրջանին մէջ Սաս-
նոյ նշանաւոր փողահարներն եղած են՝
Ա. — Նատորու Արէն, որ արժանաւոր զա-
ւակն է հռչակաւոր Թրքաշ Յակոբին և
Խարզանի շրջանին մէջ ապրելով միշտ
նուագած է Ս. Մարաթուկի ուխտին: Ա-
րէնին համար կ'ըսուի թէ տարի մը Ս.
Մարաթուկի ուխտին առիթով 24 ժամ
անընդհատ փող փչելու պայմանաւ տօ-
սախէ շինուած եօթը սրինգ պայթեցու-
ցած է կովէնտ—պարի մէջ: Բ. — Վանից
կարճ Գրիգոր, որ Գոմուց Ս. Մատին ա-
ռաքելոյ վանքին փայտահատն ըլլալով՝
ապրած է միեւնոյն վանքին մէջ և փչած
է զանազան ուխտավայրերու վրայ: Գ. —
Դալըրձորու Մարգար, որ ապրած է Խար-
զանի շրջանը և միշտ փչած է Ս. Մա-
րաթուկի և Անարեւ Արջոնց Ս. քառա-
սուն Մանկանց ուխտավայրերը և մեծ
խրախճանութեանց մէջ: Դ. — Հաղտի կէն-
ճոն՝ որ ապրած է Պտրի քիւրտ աշիւթիին
մէջ և նուագած է զանազան ուխտավայ-
րերը: Ե. — Գոմուց Խաչոն որ ապրած է
Բասնաց գաւառի շրջանը և նուագած է
Վարդինանց Ս. քառասուն Մանկանց ու
Ս. Խաչի ուխտավայրերը: Զ. — Մըզըու
կարպուշ, որ ապրած է վանից մեծ տունը
և նուագեր է ջրթնեց օձասպան Ս. Գէոր-
գի ուխտավայրերը: Է. — Խնձորեց Մար-
գէն, որ ապրած է եօթը թաղ գաւառի

շրջանը և նուագած ու երգած է Ս. Աս-
տուածածնի և Ս. Տղամանուկի ուխտա-
վայրերը:

Սասնոյ նշանաւոր տեկպիթներն եղած
են՝ Ա. — Հազոցի Սուվար Եղօ Մուրատ,
որ Խարզանի և Բասնաց գաւառի գիւղե-
րուն մէջ երկար տարիներ մանրավաճա-
ռութիւն (չարչիութիւն) ընելով հեղինա-
կած ու երգած է անթիւ խաղեր ու տաղեր,
մանաւանդ քիւրտ աշիւթեթական կոիւններու
զիւցազներգութիւնները, որոնք պատմա-
կան տեսակէտով մեծ արժէք ունին, սա-
կայն կը ցաւիմ որ հակառակ իմ թափած
ջանքերուս ցարդ չեմ կրցած ձեռք բերել
այդ մեծ վիպասանին արտադրած գործե-
րը, որովհետեւ թէ՛ հեղինակն ու թէ՛ իր
աշակերտները վերջին բռնագաղթի միջո-
ցին սրախողխող փճացած են և դժբախ-
տաբար գիտցողներ չեն մնացած: Բ. —
Հաւկոնաց Տօնէն, որ Խիեանց շրջանն
ապրելով՝ հեղինակած ու երգած է կո-
վէնտպարի երկաւր խաղեր, կորանիներ և
մանաւանդ թեթեւաշարժ քոչերիներ, ու-
րոնք իրենց տեսակին մէջ շատ յարգի
են: Գ. — Մշգեղու Իրցտան կարպէն, որ
Բասնաց գաւառի նշանաւոր տէնկալէժն
ըլլալով՝ իր յատուկ ու մեղրանուշ ձայ-
նովը երկար ժամանակ երգած ու զուար-
թացուցած է միեւնոյն շրջանի ժողովուրդն
ու հարսանեկան հանդէսները: Տէնկալէժ
կարպէն եօթը թաղ գաւառի եայերու
և Տաղներցւոց քիւրտ աշիւթիին միջեւ
1892ի աշնան տեղի ունեցած կռուին ա-
կանատես լինելով հեղինակած է «Սհանէ
թէմմէ» վերնագրով քրդերէն զիւցազներ-
գութիւնը, որուն մէջ յստակօրէն կը պատ-
կերացնէ Մատին առաքելոյ վանուց վա-
նահայր Տ. Պետրոս վարդապետի և Ռէս-
Մրտկայ Շարրոյի կատարած քաջութիւն-
ները, որոնց շնորհիւ հայերը յաղթող

հանդիսանալով կը վերագրուեն Բասնաց
հայ գիւղը և կը վտարեն քիւրտերը: Դ. —
Մշգեղու Այի կորէն, որ իրրեւ երգիծա-
բան տէնկալէժ կարգ մը ժամանակակից
դէպքերու շուրջ հեղինակած է շատ մը
յանգաւոր երգիծարանութիւններ, որոնց
ամբողջութիւնը տակաւին ձեռք չեմ բե-
րած: Ե. — Չարչի Ղազար, որ իր արհես-
տին բերումով գիւղէ գիւղ և շրջանէ շրջան
ման գալով երգած ու զուարթացուցած է
շատ մը սրբավայրերու ուխտաւորներն ու
հարսանեկան հաւաքոյթները: Զ. — Թաթ-
նաց Արէն, որ իրրեւ կովէնտի տէնկալէժ,
ունի բազմաթիւ յանգաւոր հեղինակու-
թիւններ, որոնց մէջ առաջին տեղը կը
գրուեն Թաթնաց Անձըղ ծառին և կեղծ
օձին երգիծական վիպասանութիւնները:
Առաջինով կը ներկայացնէ երեւակայա-
կան մեծ ծառ մը, որուն վրայ աշխար-
հիս բովանդակ անծեղները տարին մէկ
անգամ հաւաքուելով խորհրդակցական
ժողով կը գումարեն. իսկ երկրորդով կը
ներկայացնէ հաստ չուան մը՝ որ գիշերուան
մութին մէջ օձ կարծուելով ամբողջ գիւ-
ղացիները զինուած կը հաւաքուին զայն
սպաննելու և յուսախար կ'ըլլան:

Այսպէս, սասունցին ոչ թէ միայն իր
նուիրական ուխտագնացութիւնները, այլ
իր հարսանիքն ու հոգիքն իսկ փողով ու
խաղով կը կատարէր: Ամէն շրջան ունէր
իր յատուկ փողահարն ու տէնկալէժը, ու-
րոնք ի պահանջել հարկին հրաւիրուելով
առանց նիւթականի ակնկալութեան՝ օրե-
րով կ'երգէին ու կը զուարթացնէին ժո-
ղովուրդը, իսկ մեռելներու համար ալ
հնարուած էին տխուր եղանակներ՝ զորս
երգելով ու նուագելով կը լացնէին յուղար-
կաւոր ժողովուրդը:

Հալէպ

ՄԿՐՏԻՉ ՔՆՅ. ՄՈՒՐՈՍՅԱՆ